GAMLA FALUKAMRATER

2012

- Låssystem
- Dörrbeslag
- Fönsterbeslag
- Mekaniska lås
- Elektriska lås
- Dörrstyrning
- Fönsterstyrning
- Passersystem
- Installation
- Utbildning

TEAM GÖTHES

Göthes AB Falun

Tel: 023-480 00
Fax: 023-480 20
ab@gothes.se
www.gothes.se

Ocab i Dalarna AB
stöder
Gamla Falukamrater

KOPPARSTUGANS
BED & BREAKFAST
Bekväma sängar och ekologisk
frukost ca 400 m från centrum.
www.kopparstugan.se / 070-660 95 59

Hjärtligt välkommen till
Clarion Collection
Hotel Bergmästaren

Välkommen till en unik hotell-pärla, i centrala Falun.
Hotel Bergmästaren är beläget i de lugnare delarna av Falun omgivet av världsarvsskyddad natur. Och för dig som önskar, står både eftermiddagsfika och kvällsmat framdukat. Det bjuder vi på!

Bergsskolegränd 7,
791 30 FALUN
Tel. 023-701 700
cc.bergmastaren@choice.se
www.bergmastaren.se

Clarion Collection™
BERGMÄSTAREN, FALUN
BY NORDIC CHOICE

FÖRENINGEN
Gamla Falukamrater

Innehåll - Årsskrift 2012 - Häfte 83

Ordföranden har ordet 2
Olle Eklund
Redaktören har ordet 3
Magnus Hjelm
E Börje Bergsman: 80-årsjubileum och 99-års födelsedag, hans sista 4
Gitt Rosander Gerhardsson
Bilder från gamla Falun 6
Bengt Holmkvist
Årsstämman 2012 i Konstakademin med föredrag om Axel Fridell 8
Björn Arnberg, Barbro Nordwall
Höstmötet 2012 om staden som försvann 12
Gitt Rosander Gerhardsson
Längtan till Italien (fritt efter Birger Sjöberg) 13
Torbjörn Fulton
Minnen från Valhalla vid ett femtioårsjubileum 15
Barbro Nordwall
50-årsjubileum, guidad tur inom Världsarvet och besök vid Stabergs Bergsmansgård . 17
Björn Weissmann
I regn och blåst efter 60 år! 18
Magnus Hjelm
62½-årsjubileum i Gagnef 20
Gitt Rosander Gerhardsson
Två arkiv i en långdragen smäll 22
Ann Lewis Lloyd
Hans Johansson, möbel- och inredningsarkitekt med falurötter 25
Björn Arnberg
En speciell klass, på klassresa 29
Ann Lewis Lloyd
Einar Klefbeck, en framstående entomolog 32
Magnus Hjelm
Sagan om tanten och mobilen 36
Gitt Rosander Gerhardsson
Faluån måste breddas 31
Bokanmälan: 111 betydande män och kvinnor i VÄRLDSARVET FALUN under 400 år ... 38
Rättelser 38
Ändringar i matrikeln 39
Birgitta Lundholm
Föreningsuppgifter 40

Ordföranden har ordet

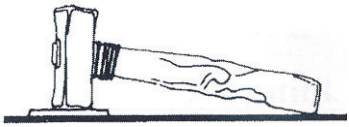

Gamla Falukamraters äldsta medlem och tidigare ordförande, E Börje Bergsman, har gått ur tiden. Han hann fira sitt 80-årsjubileum som student och sin 99-års födelsedag innan han stilla avsomnande i september i år. Därmed har GFK förlorat en av sina trognaste medarbetare, som i synnerhet efter pensioneringen bidragit med många intressanta artiklar om lärare och personligheter i Årsskriften. De bidragen har han skrivits utöver sitt omfattande författarskap om staden Falun, sin släkt och självbiografier. Många artiklar i lokalpressen har också flutit ur Börjes penna i syfte att bevara gamla byggnader, till exempel Hammars konditori. Som imponerande avslutning på sitt författarskap tog han initiativet till boken om 111 berömda personer i Falun under 400 år tillsammans med Lennart Franzén och författade själv ett betydande antal biografier i boken. Han kunde glädja sig åt boksläppet i våras. Börje Bergsman är regementsungen som blev frejdad författare efter en framgångsrik karriär som bergsingenjör och välförtjänt fick Falu kommuns kulturpris år 2007. I det här numret av Årsskriften berättar han om ett tidigare studentjubileum inför sitt 80-årsjubileum.

För GFK blev två möten i Stockholm om Axel Fridell och Staden som försvann och en guidad bussresa inom Världsarvet i Falun välbesökta. Verksamhetsåret såg en växling på posten som skattmästare, där Göran Krantz efterträddes av Susanne Abenius och Kerstin Birath Jansson föreslogs till ny medlem i Falu-kommittén.

Vid kamratföreningarnas möte i Stockholm 2011 beslöts att ett elektroniskt register skulle upprättas och Magnus Hjelm fick uppdraget att exekvera beslutet. Registret, att användas via Internet, har nu börjat att ta form med uppgifter om föreningarnas kontaktpersoner och deras mailadresser och beräknas att kunna tas i bruk under året.

Glöm inte Storträffen i Falun 25 maj i år, speciellt jubilerande real-, student- och Valhallaklasser. Falukommittén ”har eldat under grytorna” sedan hösten 2012 för att kunna erbjuda en trevlig träff. Styrelsen beslutade efter 90-årsjubileet att Storträffarna skulle arrangeras oftare än med det traditionella fyraårsintervallet. Mera frekventa storträffar kan ses som ett steg att stärka banden mellan Gamla Falukamrater och ett alternativ till Stockholmsmötena.

Styrelsen har också tagit steg att förbättra kontakterna med DGF – landets enda överlevande gymnasistförening. Det kommer förhoppningsvis bland annat att leda till bättre medlemsrekrytering i de yngre leden bland falustudenterna.

Utan funktionärer och medhjälpare ingen fungerande förening. Det är därför mitt privilegium som ordförande att åter tacka alla för era insatser.

Hic Haec Hoc

Olle Eklund

Redaktören har ordet

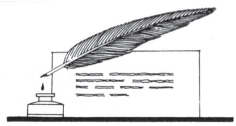

Efter skolreformen 1971 ersattes det gamla läroverket i Falun med tre gymnasieskolor, lokaliserade i Lugnet, Haraldsbo och gamla läroverksbyggnaden. För några år sedan signalerades att skolsystemet snart skulle komma att ha en betydande överkapacitet. Förslag om rationalisering och uthyrning av överskottsutrymmen låg i luften. I det sammanhanget blev Gamla Falukamrater tillfrågad om vad som kunde göras med föreningens arkiv och gamla läroverkets naturaliesamlingar, förvarade i Lugnetgymnasiets källarutrymmen. Kasta eller bevara? Om bevara, vem var beredd att ta över ansvaret? Det blev upptakten till att samlingarna – med undantag av de uppstoppade djuren i Lugnetskolans foyer – efter ett antal turer blev överförda till Dalarnas museum, där de nu förvaras i gamla kopparvågen vid Hälsingtorget. Dalarnas gymnasistförening hade också fått sitt arkiv överfört från gamla läroverket till Lugnets källare. Genom benäget bistånd från Gamla Falukamrater och Dalarnas Museum är deras arkiv nu också på väg till Dalarnas Museum. Båda föreningarna har all anledning att vara tacksamma för museets hjälp. Ett unikt material har räddats. Naturaliesamlingarna från gamla läroverken kan vara de enda bevarade från svenska läroverk. Dala Gymnasistförenings arkiv är knutet till landets äldsta och troligen enda överlevande gymnasistförening. (Se även Ann Lewis Lloyds artikel, sid. 22)

Mot bakgrunden av den framgångsrika räddningsaktionen har en av biologilärarnas vid gamla läroverket – vårdare av samlingarna under många decennier – insatser som en av landets främsta entomologer dragits fram i ljuset i den här årsskriften.

Med arkiven nu utom räckhåll för penninghungriga kommunalpolitikers långa armar kan Gamla Falukamrater inta sina platser vid ringside för att som åskådare bevittna den batalj om gymnasieskolornas reorganisation som nu stundar. Blir Haraldsboskolan nedlagd? Kommer de traditionella gymnasieämnena att samlas på Lugnet? Hur blir undervisningen i Kristinegymnasiet? Kommer den kommunala gymnasieskolan att klara konkurrensen från frigymnasierna? Nya tider och en undervisning som alltmera sker på distans med hjälp av datorer.

Ljudet av kritans raspande på svarta tavlan blir allt svagare.

Magnus Hjelm

Lars Eriksson, lars@ntfa.net, har svarat för formen och Stocken-Snabbtryck AB, info@stocken.se, för tryckningen av Årsskriften 2012. Manuskript och bilder för Årsskriften 2013 kan sändas till redaktören, magnus_hjelm@hotmail.com.

E. Börje Bergsman: 80-årsjubileum som student och 99-års födelsedag, hans sista

Vår äldste medlem, vår hedersmedlem och vår tidigare ordförande E. Börje Bergsman kunde i år fira åttioårsminnet av sin studentexamen.

I Årsskriften 2002 beskriver Börje de traditioner som gällde vid abiturient och student 1932, nästan identiska med de traditioner jag upplevde 1950 och hans son Enar 1968. Enar var en av de sista ”riktiga” studenterna i det gamla läroverket.

Förutom ett ljudmässigt katastrofalt jubileum på Kullen minns Börje framför allt sitt femtioårsjubileum. Här kommer hans nyskrivna berättelse om detta:

I min egenskap av falubo blev jag ombedd att ordna med 50-årsjubileum 1982. Jag tog emot uppdraget men beslöt att föregående års träff inte skulle upprepas. Vi hade denna på Kullen där ett band spelade musik långt över smärtgränsen.

Tanken på att bjuda Ragnhild och Einar Norelius slog rot. Den kändes f.ö. naturlig eftersom jag kände brodern Arne så väl och eftersom Einar gått i vår skola. Vi bjöd på en lunch på Dössberget/Stadigstugan varefter vi for ut till familjen Norelius vackra ställe vid Rogsjön. På vägen gjorde vi ett besök i skolan där vi fick Einars monumentalmålning förklarad. Vid visningen av hemmet kunde vi cirka 20 personer dela upp oss i två grupper, med Einar resp. Ragnhild som guider. Det blev en toppenupplevelse.

Middagen avåts på Hedens gård där Gunnar Fahlvik och hans hustru visade oss runt och bjöd på en fin middag i den vackra salongen. Gunnar Fahlvik gick i parallellklassen och var medägare till den fina, gamla gården.

Det blev ett lyckat jubileum, som sedan inte fick någon efterföljare. Så vitt jag minns har vi sedan inte träffats till något organiserat möte. Detta är vad jag kan berätta om just detta. Jag kan dock lägga till att jag besökte Ragnhild och Einar i deras lilla stuga på Elvsborg. Jag fick då ett exemplar av hans memoarbok, Så blev det. Vid besöket nämnde Einar att han känt av hjärtat: Einar, född 1900, avled 1985.

Börje hade i februari 2012 glädjen att vara med om boksläppet av ett verk som var hans idé och som han initierat som ett medborgarförslag till kommunfullmäktige tillsammans med Lennart Franzén: *111 betydande män och kvinnor i VÄRLDSARVET FALUN under 400 år*. Börje medverkar själv med ungefär en tredjedel av biografierna.

Dessutom ägnade sig Börje åt insändare och åt artiklar om sina upplevelser av att bo i ”hem för vård och boende” sedan hösten 2011. Han var angelägen att nyansera den bild av svensk åldringsvård som framkommer i media för övrigt.

I juni 2012 hade Börje sin nittionioårsmottagning på Daljunkargården i Falun för många gäster. Det skulle bli hans sista födelsedag. I augusti började Börjes hälsa vackla. Den 1 september avsomnade han stilla i kretsen av sin familj.

Gitt Rosander Gerhardsson

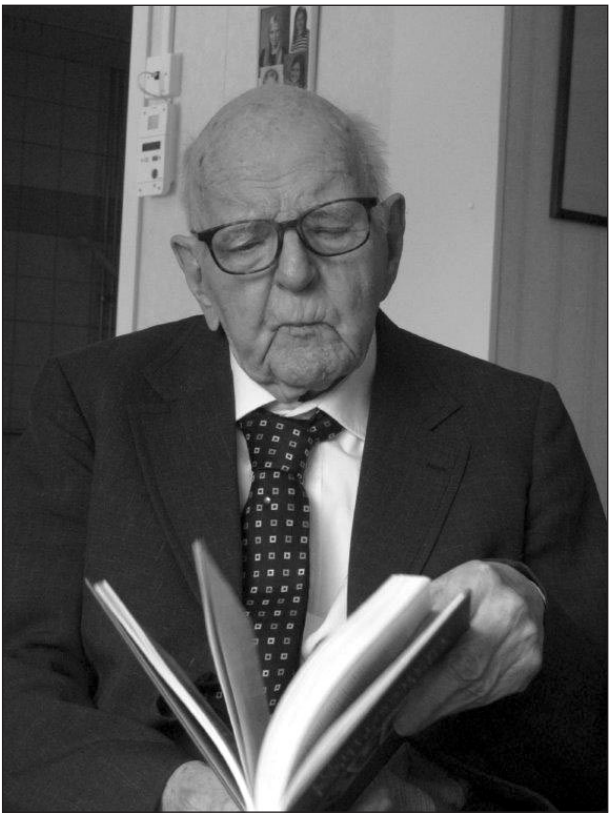

Nittionioåringen granskar första exemplaret av boken om ”Berömdheterna”. Nästa upplaga kunde lämpligen utökas med ett avsnitt om initiativtagaren … **Foto: Marianne Pereira**

I Dalarnas tidningar (dt.se) finns flera runor införda, som kan läsas på tidningens hemsida via Kontakta oss,Arkiv,Börje Bergsman. Redaktören

Bilder från gamla Falun

Vid genomgång av gamla handlingar häromsistens hittade jag några blyertsteckningar som jag gjorde på 60-talet från gamla Falun, miljön vid ån. De väckte en del nostalgiska känslor och tanken slog mig att de kanske kunde vara av mer allmänt intresse för gamla falukamrater som en påminnelse om flydda dagar.

Man minns bastubaden i badhuset, baderskorna med knut i nacken och ganska hårda nypor och den sköna känslan när man efter badet satte på sig yllestrumporna som torkats på de ånguppvärmda värmeelementen. I Västra skolan, som man ser i bakgrunden på bilden här nedan, började jag mitt första skolår 1943.

En annan reflexion är att stadsmiljön kring Kristinebron med det gamla badhuset var av högre kvalitet än i dagsläget med det ”nya” polishuset. Som i så många andra sammanhang kan vi konstatera: ”Det var bättre förr”.

Den gamla Falubron och den tidigare Falugatan med ett par utmärkta konditorier hade även den sin charm.

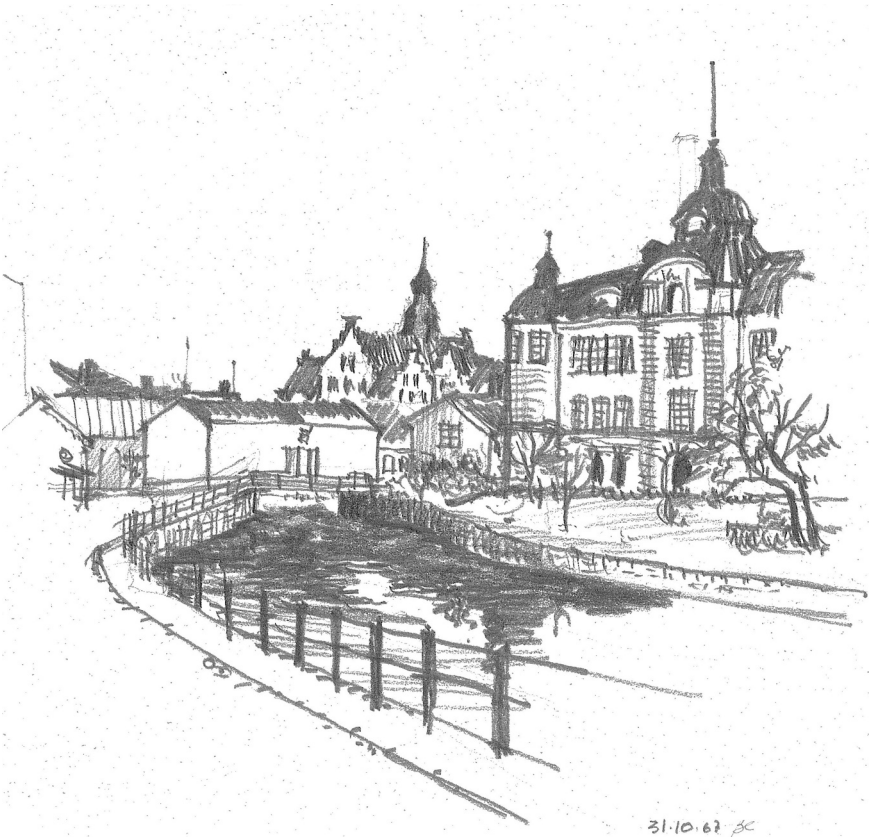

Breddningen av gatan vid ombyggnaden av kvarteret Falan blev ju till men för torget som dessförinnan var ett mer slutet torg med en helt annan intimitet.

Man ser från årtalet för teckningarna (1967) att uppmuntran från min gamle lärare Ruben Hellman resulterade i fortsatt tecknande efter studentexamen (1956). Jag minns att en återkommande kommentar när han betraktade mina alster var: ”Det gör sig”. Som stadsarkitekt i Oxelösund under 25 år fick jag god användning för Hellmans uppmuntrande ord.

Bengt Holmkvist

Årsstämman 2012 i Konstakademin med föredrag om Axel Fridell

Mötet ägde rum på Konstakademien i Stockholm och inleddes i Hörsalen där 70 st kamrater hade samlats för att ta del av TV-producenten och författaren Karl Haskels föredrag och filmvisning om falusonen och konstnären Axel Fridell (1894–1935).

Axel Fridell arbetade som tryckarlärling i Falun och gick samtidigt på Theodor Glasells konstskola på kvällarna. Han visade stor fallenhet för konstnärsyrket och kom in på Konstakademien i Stockholm redan som 19-åring, där han gick mellan åren 1913 och 1916.

Det stora genombrottet kom när han redan under akademitiden blev porträttgravören på modet.

Efter detta blev det Fridells landskapsmotiv som lät tala om sig, först från Falun och sedan bilder från Stockholm. I hans ateljéer vid Kungsbroplan och senare vid Stadsgården kom många fina blad med stockholmsmotiv till.

Föredragshållaren Karl Haskel förbereder sitt föredrag om Axel Fridell med assistans av Björn Arnberg.
Bild: Birgitta Lundholm

Han fortsatte att söka motiv i Paris, Venedig, Holland och i favoritstaden London, staden som med sina dimmor gav ett hemlighetsfullt skimmer över hans bilder.

Han älskade ljuset och miljön kring Themsens leriga och fuktiga stränder med sina vinddrivna existenser, luffare och trashankar som han kände stor sympati för.

Det mest kända bladet Mr Simmons (Tidningsläsaren) kom till vid hans sista londonperiod (se bild till vänster). Porträttet blev frimärke 1974.

Avgående skattmästaren Björn Arnberg bevakar vinbaren inför lunchen tillsammans med förste man i kön, Staffan Rosander.
Bild: Birgitta Lundholm

Gamla Falukamrater beundrar en utställning av Axel Fridells blad.
Bild: Birgitta Lundholm

Karl Haskel visade även delar av sin tidigare TV-dokumentär om Axel Fridell.

Kung Gustaf den 6:e var ivrig fridellsamlare och kungen kommenterade sin samling inför kameran. I ett annat avsnitt av filmen bläddrade kung Carl Gustaf och prinsessan Victoria förnöjt i slottets fridellsamling.

När Fridell dog i lungcancer bara 40 år gammal hade han på två decennier nått samma konstnärliga höjder som det tagit exempelvis A. Zorn en hel mansålder att nå.

För min del blev föredraget extra intressant eftersom min far Erik Arnberg var god vän med Fridell och blev avporträtterad vid flera tillfällen med tuschpenna, gravyrstift och med målarpensel.

Efter föredraget blev det lunch på Café Mejan vägg i vägg med Hörsalen. Lax och potatissallad, tillika ett och annat vinglas avnjöts under stoj, glam och sång.

Björn Arnberg

PROTOKOLL från FÖRENINGEN Gamla Falukamraters Årsstämma 2012-04-21

2012 års stämma ägde rum i Hörsalen på Konstakademien. Före stämmoförhandlingar höll Karl Haskel ett föredrag och visade diabilder samt delar av filmer- och TV-program om den kände falugrafikern Axel Fridell. Karl Haskel är kulturjournalist, regissör, film- och TV-producent samt författare till tre böcker om Axel Fridell. Föreläsningen var mycket uppskattad och Karl Haskel avtackades med blommor och applåder. Efter föredraget serverades lunch i Café Mejan i anslutning till hörsalen.

§ 1 Ordförande Olle Eklund förklarar **2012 års stämma öppnad**.

§ 2 **Föredragningslistan** fastställs.

§ 3 Att Årsstämman blivit **stadgeenligt utlyst** bekräftas av mötet då kallelse utsänts till medlemmarnas registrerade adresser tre veckor före stämman.

§ 4 Till **protokollförare** utses Barbro Nordwall.

§ 5 Till **justerare** väljs Hans Rylander och Lennart Franzén.

§ 6 **Protokollet från föregående årsstämma** föredras av ordföranden.

§ 7 Styrelsens **verksamhetsberättelse** för 2011 har delats ut till samtliga. Verksamhetsberättelsen föranleder inga frågor och läggs till handlingarna.

§ 8 **Skattmästare Göran Krantz** hänvisade till utdelade resultat- och balansräkningar och konstaterade att föreningens ekonomi är god. Fonderna ligger på kraftigt plus. Föreningen har dock förlorat en av sina annonsörer i Årsskriften. Räntenettot, 3 228 kronor är betydligt lägre än 2010. Avkastningen på placeringar uppgår till 1,3 %. För 2011 redovisas en nettovinst med 12 368 kronor jämfört med 6 950 kronor år 2010.
Föreningens egna kapital uppgår till 231 149 kronor varav 116 275 utgör inbetalade avgifter för ständigt medlemskap.

§ 9 **Revisionsberättelsen** föredras av revisor Per Abenius.

§ 10 **Ansvarsfrihet** beviljas för styrelsens ledamöter för år 2011.

§11 Resultat- och balansräkningen fastställs samt beslutas att **årets vinst**, 12 368 kronor, tillförs kapitalet.

§ 12 Styrelsen föreslår att **årsavgiften** skall vara oförändrad 125 kronor för 2013. Stämman beslutar enligt styrelsens förslag.

§ 13 Frågan om fortsatt anslag diskuteras med DGF inom ramen 4 000 kr. Stipendiet ur den **Lindströmska fonden** fastställs till 400 kr.

§ 14 I enlighet med valnämndens förslag **väljs styrelsen** enligt följande:

Ordförande	Olle Eklund
Vice ordförande	Örjan Hamrin (nyval)
Skattmästare	Susanne Abenius (nyval)
Sekreterare	Barbro Nordwall
Matrikelförvaltare	Birgitta Lundholm
Klubbmästare	Björn Arnberg
Klubbmästare	Eva Asplund
Klubbmästare	Birgitta Fryking-Larsson
Suppleant och redaktör	Magnus Hjelm
Suppleant och klubbmästare	Britt Hellstrand

Årsstämman beslutade vidare att rekommendera Lokalkommittén att välja in Kerstin Birath Jansson.

§ 15 Som **revisor** väljs Ann Ahlberg och Kerstin Storåkers. Till revisorssuppleanter väljs Kjell Ängelid (omval) och Sven Hamp (nyval).

§ 16 Till ordinarie i **valnämnden** omväljs Mikaela Eckered, sammankallande, och som ny i valnämnden väljs Göran Krantz. Anna-Carin Ousbäck omväljs som suppleant.

§ 17 **Rabattering av styrelsens avgifter** vid möten har av styrelsen föreslagits till 50 % rabattering. Efter omröstning fastslogs att styrelsen rabatteras med 100 %.

§ 18 Stämman håller en **tyst minut** till minne av de kamrater som det kommit till styrelsens kännedom att de lämnat oss under året:
Curt Eckerbom (1940), Folke Isaksson (1943), Åke Markland (Andersson) (1937), Willy Holmgren (1950), Stig Rudhe (1947), Annika Rovira (Eriksson) (1957), Lilian Mårtensson (1962), Bo Sigra (1951), Sassa Larsson (1958), Erik Tiberg (1926), Hans Augustinson (1940), Jan-Henrik Hedlund (1940), Barbro Bernholm (Holmquist) (1936), Erik Lundberg (1952), Malte Söderqvist (1958).

§ 19 Ordföranden förklarar Årsstämman 2012 avslutad.

Grödinge 2012-04-23

Vid protokollet
Barbro Nordwall

Höstmötet 2012 om staden som försvann

När GFK och Örjan Hamrin kallar, då kommer Falukamraterna! I sällan skådade skaror strömmade vi till Myntkabinettet, från när och fjärran, för att höra Örjan medryckande och medkännande berätta om och visa bilder från Staden som försvann. Främst 1960- och 1970-talen innebar en nästan total omvandling av särskilt den södra delen av vår gamla, drygt trehundraåriga, stad. Nostalgiska suckar hördes då den gamla stadsbilden jämfördes med den nya i vackra färgfoton. Men nu råder en helt annan bevarandeanda hos de styrande än för femtio år sedan, så Örjan hyser ett visst hopp om att det värsta av det som vandaliserats ska kunna återställas.

Örjan Hamrin kontrollerar några tekniska detaljer inför föredraget.

Bildspelet bygger på boken med samma namn, vars 3000 ex snabbt försvann. Örjan förhandlar om ett nytryck, men möter motstånd. Du som vill stödja honom i detta, hör gärna av dig till Örjan, helst per e-post orjan_hamrin@hotmail.com !

Ljudnivån under den följande lunchen vittnade om glädjen att träffa gamla faluvänner igen!

Gitt Rosander Gerhardsson
(som också tog bilderna)

Äldsta medlemmarna vid mötet, Stina Bergsman och Lalla Hård, vänder blickarna mot fotografen.

Sedan ovanstående skrevs har glädjande nog en andra upplaga av Staden som försvann blivit tryckt. Redaktören

Tore Svensson och Herman Aronsenius i samspråk

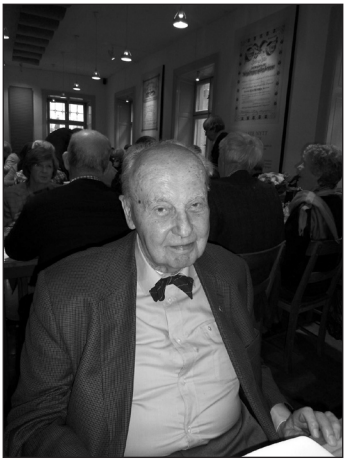

En förnöjd Ragnar Boll

Bilder: Gitt Rosander Gerhardsson

Längtan till Italien
(synnerligen fritt efter Birger Sjöberg)

För något år sedan fick Gitt Rosander e-post med nedanstående poem och den beledsagande texten: Poetiskt sinnade ROSANDER! Hittade i datormaskineriets djup ett versstycke vilket – om det ej lämpar sig för Årsboken – åtminstone kan vara till något litet nöje för Dig själv, Birgitta Fryking och andra.

Gitt översände versstycket till redaktören för spridning till andra, utlovande ”ett längre liv”. Redaktören svarade författaren med orden: Ödmjukt tack från en enkel realstudent i redaktörsstolen för ett sådant elegant flöde av ord att snarast bringas till trycket. Det här, det där och annat (”Hic Haec Hoc”)!

Jag längtar till Italien
med lervälling och storm,
där pinjer och cypresser
har stel och konstig form,
där skalliga är kullar
och vidbränt varje fält
och åskan ständigt rullar
som en ofantlig vält

Jag längtar till Italien
med jordskalv och vulkan
Där blir jag kanske smal igen
långt borta ifrån SCAN
Ej falukorv jag då förtär,
blott druvans ädla saft,
mig linser och oliver när
och vattenglass ger kraft!

Jag längtar till Italien,
Italiens sköna land,
där hårnålar ur pizzan
man fiskar upp ibland,
där man av nunnor jagas
och skrämd söker asyl –
tills nästa gång det dagas –
i Sienas bårhuskyl

Jag längtar till Italien,
till sommarvindens kvalm
Där blir jag aldrig sval igen
i skygd av vissen palm
Till sängs jag måste ligga
i middagshettans eld
Hör ej mer till de pigga,
i ishink vill bli ställd

Jag längtar till Italien,
Italiens fagra kust,
där varje stackars remsa
köpts upp av någon trust
Men om jag rätt man mutar
då har jag stranden fri
och ut i böljan kutar
med gift och hajar i!

Jag längtar till Italia,
till väderspänd barock,
där guider ses otaliga
och styr turisters skock
På väggen påvar hänger
i varje galleri
De ilsket på mig blänger
och anar kätteri!

Jag längtar till Italien,
där maffian står på lur
och knäpper börsen hårt igen
men hoppas fromt på tur
Om jag får Sverige återse
med livet i behåll
jag bättre lycka haft än de
som kulhål gjort till såll

De lurat oss, de gubbar
som prisat denna värld:
herr Atterbom, herr Sjöberg,
amiralen Ehrensvärd
De eniga ju varit
om att ljus, kultur och tö
endast finns i Södern,
ty så lär ju Montesquieu!

Litet lokalpatriotisk appendix (påhittat i samband med utskriften av ovanstående)

Vad är Neapelbukten
mot Siljans friska svall?
Var finner man där lukten
av björk och gran och tall?
Ej kurbitsar där trivas
med blad och ax i sväll,
blott akantusblad som kivas
om plats på glödhet häll

Ej ses där dalahästar
i färggrant glad galopp,
blott åsnor grå som festar
på varsin torkad tistelknopp
Vad har väl Rom som icke
också Falun har?
Blott runt omkring dig blicke
på allt fint från forna da´r!
Ja, Falun Rom kan snuva:
där finns ju ingen gruva!

Torbjörn Fulton

Minnen från Valhalla vid ett femtioårsjubileum

På våren 2011 samlades 16 ”valhallaflickor” i Falun för att fira 50-årsjubileum av vår examen från flickskolan den 9 juni 1961. Många av oss hade inte träffats sedan examen. Vi kände inte riktigt igen varandra, men efter presentation och en något trevande start började minnena trilla fram och det blev många historier och glada skratt.

När vi började flickskolan hösten 1956 var vår rektor Gunborg Strandmark. Vi mindes hur vi brukade skoja om att hon satte broscher på blusen i stället för att sy i knappar som ramlat ut. Ibland var det både två och tre olika! Hon pensionerades efter några år och efterträddes då av rektor Jenny Rollin. Fröken Eva Essen, som redan flera av våra mammor hade haft i skolan, tyckte vi naturligtvis var urgammal precis som fröken Dagmar Tilly med sin otroliga håruppsättning av korkskruvar högt uppkammade mitt på huvudet. I slöjd hade vi fröken Valborg Münnich och hon lärde oss väva, brodera kaffedukar, märka lakan och handdukar, sticka babykoftor och virka spetsar. Vi skrattade mycket åt minnet när hon kom tillbaka till klassen efter lunch i bara underkjolen och hur jag fick springa hem till henne och hämta hennes kjol.

Fröken Anna-Lisa Johansson var vår gymnastiklärare och det roligaste med gymnastiken var när vi hade brännboll på skolgården. Då kom läroverkspojkarna och spanade in de snyggaste tjejerna och när vi hade rast gjorde vi likadant och sprang ner till läroverket när killarna hade fotbollsmatch. Annars hade vi som sport att försöka slippa gymnastiken så ofta som möjligt, men det var inte så lätt! Fröken Johansson markerade i sin bok med ett rött kryss när det var OK att en gång i månaden ”slippa gymnastiken” och istället sitta och titta på och det var ingen idé att försöka fuska. Övriga krämpor godtogs endast i undantagsfall och markerades då med grönt.

Naturligtvis hade vi också skolkök och vår lärare var fröken Anna Hedenius. Flera berättade med förtjusning om hur de smugglade ut bullar och kakor i förklädesfickorna till förväntansfulla läroverkspojkar som stod utanför skolköksdörren. Själv har jag ett recept därifrån som varit en favoriträtt för både mina barn och barnbarn. Här kommer ett riktigt falurecept på korvgryta:

Ingredienser: Falukorv, morötter, potatis, purjolök, slottssenap, smör, salt, peppar och persilja.
Beredning: Skala och skär morötter och potatis i skivor. Varva i en vid kastrull. Skiva purjolök och lägg ovanpå. Salta, peppra och häll på litet vatten. Skär falukorv i skivor och bred på senap. Lägg överst i grytan och klicka på litet smör. Koka tills grönsakerna är mjuka och klipp sedan över persilja.
Ät och njut!

I sång fick vi fick provsjunga för vår lärare Elsie Kyle och godkändes man fick man vara med i körsången. Vid varje avslutning på vår- och höst-termin, vid Lucia och andra högtider var det uppträdande av kören i aulan med både tre- och fyrstämmig sång. Mindre roligt tyckte många det var med franska, där vi hade Carola Ridderstedt. Det krävdes alldeles för mycket pluggande och själv hoppade jag snabbt av.

Efter några år började det komma in litet yngre och modernare lärare och de flesta mindes med glädje Ingeborg Lindkvist i svenska och fru Altar-Cederberg i psykologi. När vi i sista klass skulle ha en termin vardera av kemi och fysik hände en fullständig sensation! In genom klassrumsdörren steg en ung, snygg man bara några år äldre än vi och hela klassen blev fullständigt blodröd och dök ner bakom bänklocken hysteriskt fnissande. Naturligtvis uppfattade vi inte ett ord av vad vår stackars lärare försökte lära oss, men vi såg däremot med spänning fram mot nästa veckas lektion för att få se honom igen. Vad den stackars killen tyckte kan man ju bara tänka sig!

Varje dag i flickskolan inleddes med morgonbön i den stora aulan med vackra målningar av bl.a. Carl Larsson. Morgonbönen hölls oftast av rektor och bestod av förmaningsord, bibelläsning och psalmsång. Den stora skräcken var att komma för sent. Dörren till aulan var då låst och utanför stod en av lärarna på vakt med ”gröna fasan” för att skriva upp syndarna.

Ja, mycket har verkligen förändrats i skolan sedan dess, men själv ser jag tillbaka på mina år i Valhalla med glädje och tacksamhet.

Minnena nedtecknade av Barbro Nordwall (Kjell)

Examensklassen från 1961 framför gamla Valhalla efter 50 år.
Från vänster: Anna-Greta Baumgren, Ann Lindblom Lundström (Kling), Annika Warberg, Gerd Johansson (Hedlund), Eva-Lisa Fritz (Steinholtz), Gunvor Hansson (Gustafsson), Kerstin Birath (Jansson), Gunilla Ahlvik, Carin Pelles (Atmer), Gunvor Zettergren (Pettersson), Lisbeth Lindström (Lydén), Britt Östlund (Österlund), Gunilla Källström, Maud Berg (Carr), Barbro Kjell (Nordwall), Ing-Marie Berglund (Larsson). Namn inom parentes som gift. **Bild: Barbro Kjell Nordvall**

50-årsjubileum, guidad tur inom Världsarvet och besök vid Stabergs Bergsmansgård

Sista helgen i maj, fredagen den 25 och lördagen den 26 maj, samlades 42 av de studenter som avlade studentexamen vid Falu Högre Allmänna Läroverk 1962 till en jubileumsmiddag på Samuelsdals Golfrestaurang. Totalt 107 elever fördelade på latin-, real- och allmän linje erövrade den vita mössan då.

Nu hade Annika Nordström Lundqvist, som också hade lagat maten tillsammans med sin man, och Karin Walles Rosberg ordnat denna fest som gynnades av strålande sommarväder. Det blev många glada hågkomster och studentsånger innan deltagarna åtskiljdes i sommarnatten.

På lördagen träffades latinstudenterna under Björn Weissmanns ledning på Dalregementets Officersmäss för kaffe och visning av såväl mäss som museum.

Flera av jubilarerna deltog i Gamla Falukamraters möte i Falun under lördagen i form av en bussresa inom Världsarvet Falun med Örjan Hamrin som guide och Magnus Hård af Segerstad som gestaltade tre viktiga personer ur Faluns förflutna, och visning av barockträdgården vid Stabergs Bergsmansgård med efterföljande lunch.

Björn Weissmann

Kring middagsbordet i Samuelsdals Golfrestaurant. Från vänster: Kerstin Olsson Lindh, Jan Bäckström, Helena Eklund Löfberg, Hasse Hedberg, Cecilia Fahlroth Nedéus, okänd.
Bild: Björn Weissmann

Latinare utanför Dalregementets Museum. Från vänster: Ann-Marie Wiborgh Halkær, Britt-Marie Forsberg Tingwall, Lillemor Ericols Eriksson, Karin Walles Rosberg, Britt-Marie Larsson Jonsson, Gunnel Wallin Hedenborg, Ingeborg Jansson Granhagen, Anna Wetterhall Lundquist. **Bild: Björn Weissmann**

Det finns ett gruppfoto av de 42 deltagarna vid jubileet, för stort att återges i Årsskriften, men i elektronisk form i Falu Kurirens arkiv (DT.se under "kontakta oss").
Redaktören

I regn och blåst efter 60 år!

Vi kurade – muntra, något böjda, grånade – på trappan till den gamla skolporten i hällande regn och starka vindpustar. Lokalpressen hade informerats om den stora händelsen. En fotograf hade utlovats för tagning av ett jubileumsfoto ”om en fotograf kunde hittas”. Det avtalade klockslaget kom och gick. Redaktören, en av jubilarerna, hade lyckligtvis tagit med sig en kamera och fick träda in. ”Första raden på nedersta steget! Karin, du syns inte, till vänster etc...!” Klick, klick, klick. Bilden tagen.

Då hade vi redan varit samlade i Östra skolan för registrering och utdelning av namnskyltar med stora bokstäver ”för syns skull” och därefter i sakta lunk promenerat över Östras skolgård och längs Bergmästargatan fram till gamla läroverket. Vi passerade affären för våra godisinköp under skolrasterna, Lindströms, nu en pizzeria.

Fortsatt regn och blåst men Lennart Franzén steg modigt fram och sa under sitt paraply: ”Jag tänker berätta om gamla läroverket. Kom ner

Första trappsteget: Esbjörn Hedström, Ingrid Abenius Melin, Anna-Märta Petersson Montgomery Cederhielm och Per-Olof Persson. Andra trappsteget: Karin Olsson Ohlsén, Buster Östlund, Rolf Persson och Harry ”Lappen” Persson. Tredje trappsteget: Lennart Franzén. Fjärde trappsteget: Gudrun Sanner Wadman, Jan Olof Snihs, Sixten Hellstrand och Mats Johansson Olsmats. Överst: Kerstin Jönslars Persson, Karin Michols, Stig Thodenius. På bilden saknas Magnus Hjelm (fotograf) och Sven Sjödahl (som anlände senare).

från trappan, så att ni kan se byggnaden!”. Lennart informerade kunnigt om historia och byggnadsstil och avrundade med att säga att han förstod om alla inte kände för den fortsatta rundvandringen i Hans Bomans, den första stadsarkitekten i Falun, spår. En något decimerad skara rörde sig ner mot Trotzgatan i den breda mittgången, där flera av oss brukade vandra under rasterna och diskutera lösningen på ett knepigt ”hemtal” på rasten före Mag-Olles lektioner.

Vi stannade framför gamla sparbankens hus, ett av Bomans verk tvärs över gatan vid Hammars. Lennart påpekade den trevliga blandningen av arkitektoniska stilar, innan vi vände blickarna mot gamla Stadshotellet, också en av Bomans skapelser och numera kårhus för studenterna vid Dalarnas Högskola, med många intressanta detaljer i fasadens strukturering.

Men inte ens Lennarts medryckande framställning kunde förtränga tankar om värme och mat. I så rask takt som de åldrande benen kunde prestera flyktade vi till Kopparhatten för trevlig lunch med prat om ”då och nu”. Beslutades att fortsättningen på Boman-rundan fick vänta till nästa träff. Vi gick runt på Dalarnas museum, där det alltid finns något som kan intressera. Några av oss tog chansen att besöka regementsmuseet på gamla I13:s kasernområde före middagen med Jan Ola Nyström som kunnig guide.

Middagen intogs i trevliga, gamla officersmässen på Dalregementet. Vi drog lott om bordplaceringen och senare om toastmaster och tal. Redaktören ”åkte på” talet om första dagen i läroverket, dagen för inträdesprovet. Kvar i minnet fanns bilden av klassrummet på nedre botten i läroverksbyggnaden och, som det föreföll ur en elvaårings perspektiv, Wingårdhs barska fråga under den mörka mustaschen: ”Kan du någon matematik?”. Det var först senare som hans goda hjärtelag skulle uppebara sig.

Vid kaffet blev det tillfälle till ytterligare prat i underofficerarnas patinerade lädersoffor och tack till Karin, Ingrid, Buster och Lappen, som ordnat ett uppskattat jubileum.

Magnus Hjelm

62½-årsjubileum i Gagnef

År 1950 var vi 51 ungdomar i 18-20-årsåldern som fick privilegiet att ta studenten vid Falu Högre Allmänna Läroverk. Tillsammans med studenterna i Ludvika Läroverk var vi de enda ungdomarna i hela Dalarna som blev behöriga till högre studier det året. Tankeväckande.

37 av Falustudenterna finns ännu i vår krets. Av oss samlades 16 i Gagnef de sista dagarna i augusti 2012 för att fira vårt 62½-årsjubileum. Rikssvenska med Falustuk blandades med gagnsmål och mål från Karlsbyheden, Malung, Nås, Rättvik, Stora Tuna och Svärdsjö. En illustration så god som någon till vår skolas betydelse för hela Dalarna.

Vi har träffats regelbundet vart femte år sedan 1955 men konstaterade redan vid 55-årsjubileet att det var alldeles för långt med fem år till nästa möte i Falun. Tre Gagnefkamrater åtog sig då att ordna en ”halvtidsträff” i Gagnef, som blev mycket lyckad. I år var det dags för ytterligare en. Margit Bäver (nu Lenman) och Gunnar Olsson (nu Erkes) bjöd generöst in oss alla till bostad och fest och gemytlig samvaro. Efter drink hos Gunnar följde middag på bygdegården Stuggu och nästa dag lunch

Jan-Erik Johansson (nu Holmsved), Lisbet Högberg (nu Anvill), Ulla Britt Tysklind, Elisabeth Zander (nu Pålsson), Per Gezelius, Ulla Wallenström (nu Kristensson), Maja-Lisa Arnö (nu Maria Lindqvist, delvis skymd), Gitt Rosander (nu Rosander Gerhardsson), Gunnar Olsson (nu Erkes), Ulla Andersson (nu Blomberg), Stig Danils, Margit Bäver (nu Lenman), Ingemar Mattsson (nu Nåsel) och Lars Lind. Främst: Kerstin Lundgren. På bilden saknas Ulla Augustinsson (nu Brauner).

Bild: Ragnar Nyberg

hos Margit. Dessförinnan hann vi med en biltur till Västtjärnslindans vackra fäbod, sommartid ännu i full verksamhet. Färden dit gick genom genuina dalabyar vid älvastrand mot en fond av de evigt blånande bergen. Hjärtat klappade hos en sann student i förskingringen!

Jag tror jag kan tala för oss alla när jag skriver att våra hjärtan också värmdes av att mötas igen. En latin- och två realklasser har med tiden smält ihop till en enda familjekrets. Vår kunskap om varandras senare liv fördjupades nu genom att var och en berättade om sitt yrkesliv eller något annat viktigt som hänt. Vi skildes sedan med varma kramar men också med vemod. Åren går och tar sin tribut.

Gitt Rosander Gerhardsson

1:5 år 1942. Åtta av oss som deltog i 62½-årsjubileet i Gagnef har känt varandra i åtminstone 70 år, några ännu längre. Vi började alla i 1:5 1942.

På bilden syns från vänster: Gitt Rosander (nu Rosander Gerhardsson), L IV, blev socionom och föreståndare för familjerådgivningsbyrån i Örebro. Ulla Britt Tysklind, L IV, utbildade sig till lärare och blev talpedagog i Borlänge och Leksand. Elisabeth Zander (nu Pålsson), R IIIa, blev idrottslärare i Umeå. Göran Andersson, R IIIa, utbildade sig till civilingenjör och blev miljövårdsdirektör vid länsstyrelsen i Kalmar. Maja-Lisa Arnö (nu Maria Lindqvist), R IIIb, blev advokat i Mora. Ingemar Matsson (nu Nåsell), R IIIa, blev universitetslektor och docent vid KTH i Stockholm. Lisbet Högberg (nu Anvill) slutade med realexamen 1947 och blev postexpeditör i Falun. På bilden saknas Ulla Augustinsson (nu Brauner), R IIIb, gick Konstfack och blev gallerist på Ekerö.

Bild: Ragnar Nyberg

Två arkiv i en långdragen smäll

Gamla Falukamraters arkiv var i gott skick men hade inget bra ställe att bo. DGFs arkiv var i dåligt skick och hade en halvdan boendelösning. Detta blev uppenbart för mig för några år sedan.

Under den sista tiden som ordförande för GFK, efter att Lennart Franzén hade avgått som arkivarie, var det ingen i styrelsen som ville ta sig an uppgiften att vårda arkivet. När man är ordförande får man de uppdrag som blir över, och alltså fann jag mig denna gången med arkivnycklarna i hand, och en plan för att sätta mig in i arkivet mera i detalj. Redan vid den enkla föresatsen stötte jag på patrull, då arkivskåpet befann sig i Lugnetskolans källare, bakom två olika låsta dörrar, som bara vaktmästarna hade nycklar till. Då Karin Michols var rektor på Lugnet var det lättare, men med det frekventa bytet av både ansvariga och vaktmästare hade tillträdet blivit ett problem.

När jag avgått som ordförande fick jag behålla uppdraget som arkivarie, och sakta kunde arkivfrågan baxas till sin lösning. Många år tidigare hade Rune Sjödén, som länge härbärgerat arkivet, gjort en superb förteckning av arkivalierna, en förteckning som sedan noggrant vårdats av Lennart Franzén. Vi visste vad vi hade, och att det var värdefullt; vi kom bara inte åt det så lätt. Under en längre tid diskuterades att överlämna arkivet till Folkrörelsearkivet vid Tallbacken, men det blev med tiden uppenbart, att när vi en gång lämnat ifrån oss det hela, skulle det bli svårt att få tillgång till innehållet när vi behövde det.

Dalarnas Museum nappar

Jag hade under tiden inlett en diskussion med Dalarnas Museum, för att utröna hur en lösning i samarbete med dem skulle kunna se ut. Ytterligare tid gick, och till slut lyckades Örjan Hamrin, museets chef för samlingarna Christer Bergin och jag träffas på Lugnet tillsammans med en tjänsteman på Falu Kommun med uppdrag att tömma källaren på alla ”hyresgäster” – formella och mindre formella.

Vi kom i grevens tid kan man tycka, då man i något forum hade tagit principbeslut på att slänga alla samlingarna. Även om dessa inte tillhörde GFKs ansvarsområde, var de definitivt värda vårt intresse. Frågan om att rädda så stor del av samlingarna som möjligt kom att överskugga arkivlösningen. Detsamma gällde värdefull konst som hängde öppet och oskyddat på många ställen runt om i skolan.

Äntligen flytt

Hur som helst, tyckte de olika representanterna för Dalarnas Museum att GFKs arkiv var oerhört värdefullt, och lätt att ta över, tack vare den förnämliga arkivalieförteckningen. När samlingar och konst väl var omhändertagna, låg vårt arkiv

på tur. Vi fick vänta några månader på att museet fick ihop muskelkraft och transport, men till slut kunde vi ses på Lugnet och packa ner skåp och innehåll.

Nu är allting på plats nere vid ån, och om man ger lite förvarning, kan vem som helst få bläddra och begrunda GFKs arkiv.

Men hur stod det till med DGFs arkiv?

Vid vårt tidigare besök på Lugnet, frågade vår ciceron vad man borde göra ”med det andra arkivet”. Snabbt fick vi klart för oss att han avsåg DGFs arkiv och vi bad att få bli insläppta. Kortfattad beskrivning: rörigt, trasigt, huller om buller, med värdefulla ritningar som kaffeunderlägg. Jag fick tillfälle att berätta om DGFs historia och förklara vilket historiskt värde DGFs arkiv har för hela länet. Museets representanter och jag enades om att DGFs arkiv måste tas i särskild ordning, men att det definitivt skulle tas.

Jag föreslog GFKs styrelse att vi skulle erbjuda DGFs styrelse dubbelt anslag ett år, om vi fick gå igenom arkivet tillsammans med dem och se till att historiskt värdefulla arkivalier kunde få sitt hem på Dalarnas Museum. GFKs styrelse samtyckte, och då vidtog min jakt på DGFare. Det hann gå två terminer innan jag fick en DGF-partner med ansvar. Jonna Sjöberg och jag har sedan fått vänta ytterligare ett par terminer på att få ett möte med Dalarnas Museum, på plats i arkivet.

Då går vi ner i vår källare…

En kall och blöt mellandag, kunde vi till slut träffas i en tom och julledig skola. Jonna Sjöberg, som vid det här laget slutat skolan, Oliver Wirhed, som är på väg att ta över ansvaret för DGF, Lisskulla Werkmäster, expert från museet, och jag eskorterades förbi alla låsta dörrar och befann oss ensamma i en gigantisk källarlokal med dörren till DGF borta i ena hörnet. Det visade sig att hela källaren översvämmats och att det mesta hade blåsts ut. Vårt prat överröstades av byggfläktarna som skulle torka ut väggar och golv. Turligt nog var DGFs arkivskåp så högt upp från marken att ingenting av värde tagit skada – mycket mer tur än skicklighet.

Till saken hör, att när jag före jul gjorde upp med rektorn om att vi skulle bli insläppta, blev han jätteglad. Han hade tänkt beställa en container och slänga ”allt skräp” i rummet där byggjobbarna förvarade industridammsugare, slipmaskiner och byggfläkttillbehör. Han hade även tänkt säga upp föreningen. I grevens tid – igen.

Så, stärkta av en utmärkt fikakorg från Fokus konditori (för övrigt det enda riktiga kondiset kvar i Falun numera) lyfte vi ut byggmateriel, bord och stolar, och satte metodiskt igång att länsa och rensa. Det blev en fantastisk resa för både Lisskulla och DGFarna. DGF har bara varit i arkivet en gång om året på senare tid, och kände inte alls till vad som fanns där. Inte undra på att rektorn trodde att lokalen var övergiven.

Jag fick tillfälle att vara lite storasyster, och berätta det jag kan om föreningens historia och traditioner. Tacknämligt nog fann vi en försvarlig hög av Pål Fribergs utmärkta specialarbete från 70-talet: DGFs historia och traditioner. Som hittat, bokstavligen. De blev klara över att när museet en gång sorterat det ganska omfattande materialet, kan varje ny DGF-styrelse eskorteras av den avgående till Dalarnas Museum, och verkligen sätta sig in i föreningens historia. En del praktiska föremål valdes ut av DGF, samt en handfull tavlor sattes åt sidan för att smycka den nya lokalen som DGFarna snarast måste hitta. Ett par kubikmeter med skräp staplades i det ekande tomrummet utanför. Resten kommer inom ett par månader att fraktas till museet för vidare hantering.

Med en uppmaning till DGFarna om att inte bara låta protokollen bo i en dator, utan skriva ut dem och förvara dem fysiskt för framtida intresserade, skiljdes vi åt en bra stund efter normal lunchtid – trötta, hungriga, väldigt smutsiga, och med en känsla av att någonting riktigt bra hade ägt rum.

Sagan är inte slut än

Som sagt, vi behöver vänta in den fysiska flytten till stan, och under tiden rädda arkivet från en container värre än döden. Men har vi kommit så här långt, ska vi väl kunna ro den sista sträckan också. Och då, då är mitt uppdrag som arkivarie slut.

Ann Lewis Lloyd
I skrivande stund, arkivarie

Från vänster, mycket smutsiga gänget med Jonna Sjöberg, Lisskulla Werkmäster och Ann Lewis Lloyd.
Korgen var livräddande insats från Fokus konditori i Folkets Hus till 294 kronor som jag skickar räkning på!
Bakom kameran: Oliver Wirhed

Hans Johansson, möbel- och inredningsarkitekt med falurötter

Gamla Falukamraten Hans H Johansson tog studenten i Falun 1938. Han arbetade först i sin farfars och fars möbelverkstad vid Ölandsgatan, utbildade sig vid Konstfackskolan i Stockholm 1944–48, anslöt sig till HI(Hantverks och Industri)-gruppen 1959, var anställd hos Gunnar Ekelöf − initiativtagaren till SIMS (Sveriges Inredningsarkitekters och Möbelformares Sammanslutning) − under studietiden, senare NK Inredning (bl.a. inredningen till biografen Visir i Leksand) och Sven Kai-Larsens inredningsarkitektkontor innan han inledde ett samarbete med Lia Gottfarb i Stockholm och fortsatte med egen verksamhet. Hans har deltagit i många utställningar, även på inbjudan av Dalarnas museum 1978 tillsammans med sin mångåriga medarbetare, snickarmästaren Anders Berglund. Den senaste utställningen skildrar Björn Arnberg, tidig medarbetare till Hans Johansson, här nedan. Redaktören

En dag i april 2012 fick jag ett telefonsamtal från min gode vän och tidigare arbetsgivare inredningsarkitekten och formgivaren Hans Johansson, nyss fyllda 90 och bördig från Falun. Han undrade om jag ville åka ut till Malmstensskolan på Lidingö, som idag är kopplad till Linköpings Universitet under namnet ”Carl Malmsten Furniture Studies” . Där pågick en utställning med Hans Johanssons möbler.

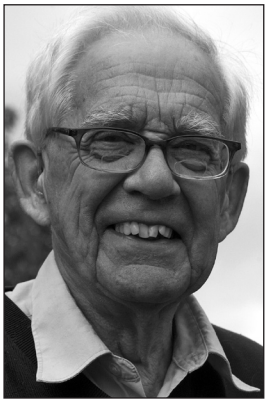

Hans H. Johansson

Hans Johansson som varit verksam som inredningsarkitekt i över 70 år, växte upp i en anrik snickarsläkt. Hans farfar, Axel Johansson lämnade vid förra sekelskiftet sin fars snickarverkstad för att grunda en egen, som snart också utvecklades till en möbelaffär och låg vid Ölandsgatan i Falun. I farfars verkstad var det fritt fram för Hans bland verktyg och material. Det var farfar Axel som lärde Hans att ”Trä och metall hör inte ihop”. När farfar dog tog sönerna över företaget och när också Hans far avled 1943 drog han vidare mot Konstfack och en egen yrkesbana.

När jag kom ut till Lidingö några dagar senare fick jag ta del av en vacker utställning som fokuserade på Hans Johanssons speciella konstruktionsidéer om monterbara/demonterbara möbler utan behov av beslag, skruvar eller verktyg vid sammansättning eller isärtagning. Möblerna var utformade enligt Hans Johans-

Axel Johanssons Möbleringsaffär i Ölandsgatan år 1978, huset rivet på 1980-talet.
Källa: Staden som försvann. Reproducerad med tillstånd från Dalarnas Museum

sons blick för snickeridetaljer och fina känsla för form. Allt beskrevs i en 68-sidig, utförlig och elegant utställningskatalog med ritningar och foton av möblerna, även målningar utförda av Hans Johansson, tidigt 1940- och 50-tal. Man fick bland annat se karmfåtöljen Milano som tilldelades silvermedalj på Triennalen i Milano 1960 och därifrån fick sitt namn. Karmstolen Paris och fåtöljen Tokyo ritades för ambassaderna i Paris respektive Tokyo. Ett avlångt, monterbart sidobord i smäckra dimensioner, sinnrikt sammanfogat och med flera smålådor med vackra urfräsningar som handtag blev min favorit. En av författarna till utställningskatalogen Kerstin Olby, designprofessor och projektledare för utställningen, skriver om bordet ”Det asketiskt sparsmakade formspråket gör denna möbel till det vackraste, elegantaste och mest genomtänkta Hans Johansson har gjort”.

Möblerna på utställningen var utförda i exklusiva träslag som t.ex. päron, mahogny, lönn och körsbär och fick därmed understryka möblernas kvalitet och fina hantverksarbete. Kombinationen av Hans Johanssons formkänsla och kunskap om hantverket samt ett intimt samarbete med de skickliga snickarmästarna Anders Berglund och Per Målare har även bidragit till det positiva resultatet.

Designkritikern på Svenska Dagbladet, Ulf Hård av Segerstad, beskriver på 1960-talet Hans Johansson som ”en av våra utan gensägelse mest uppslagsrika och konstruktivt tänkande möbelarkitekter”. En an-

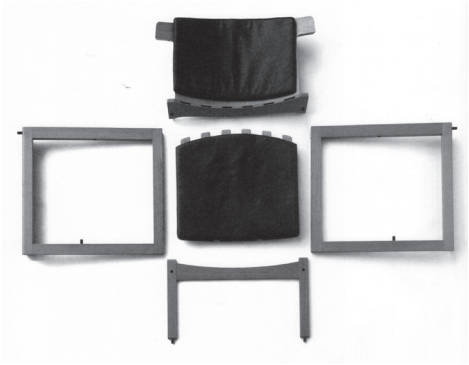

Karmfåtöljen HI-4/Milano i sina beståndsdelar och hopsatt.

Karmstol från HI-tävlingen 1960, som döptes till ”Paris” och kom att pryda många svenska ambassader från 1966.

Stol i ek, utformningen påverkad av en studieresa till Skottland och Rennie Macintosh möbelarkitektur.

nan kommentar i utställningskatalogen säger att ”Hans Johansson är en av de mer unika och kreativa möbelarkitekterna under 1900-talets senare hälft. En doldis men en stilikon bland de initierade”. Hans Johanssons möbler finns bland annat representerade på Nationalmuseum, Röhsska Museet och Dalarnas Museum.

Utställningen väckte trevliga minnen från tiden då jag var anställd vid Hans Johanssons och Lia Gottfarbs arkitektkontor i Gamla Stan. De hade på 1960-talet gemensamt kontor och gemensamma uppdrag. Ritkontoret låg högst upp bland Gamla Stans takåsar och med charmiga takkupor ut mot Köpmangatan. Vi arbetade då med inredningen till Eskilstuna Stadsbibliotek och renoveringen av Eskilstuna Stadsteater.

Lia Gottfarb var studiekamrat med Hans Johansson på Konstfack och hon hade även anknytning till Falun. Hennes man var född och uppvuxen i Falun där familjen Gottfarb hade en klädesaffär vid Stora Torget. (Affären övertogs av falugrafikern Helge Zandéns fru, Emma.)

Den amerikanska tidskriften Interiors gjorde 1965 ett sverigenummer där Eskilstuna bibliotek fanns med. De skrev ”Här har den svenska

Lågt bord. HI-utställningen 1960.

kombinationen av ro, ljuslynthet, anspråkslöshet och kvalitet fått en kommunal facilitet att likna förkroppsligandet av drömmen om utopia".

År 2011 bildades Hans Johanssons stipendiefond på basen av framtida royalintäkter i syfte att främja en hantverksmässig möbelutveckling som är sinnrik och bygger på samma principer som dem vilka Hans Johansson och snickarmästaren Anders Berglund utvecklade i slutet av 1950-talet och under decennierna framöver.

Björn Arnberg

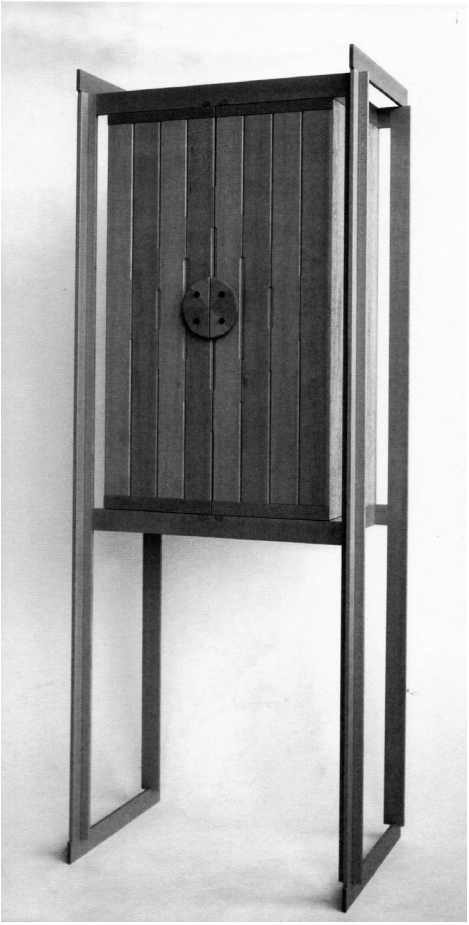

Höga skåpet Eugen. Prototyp gjord av snickarmästaren Per Målare till en utställning i Leksand 1990–91.

Hans Johansson och hans dotter Anna von Platen berättar och samtalar om Hans Johanssons verksamhet som möbelformgivare och inredningsarkitekt samt visar några av hans möbler i Dalarnas Museum i Falun den 17 april kl 19.00. Redaktören

En speciell klass, på klassresa

Ofta klassificerar vi en klass efter avgångsår. Vi firar jubileer enligt avgångsår. Avgångsåret blir klassens identitet. En naturvetarklass årgång 75 avviker från denna modell.

Formellt står den här klassen i rullorna som avgångsår 76, och vart femte år träffas klassen för att fira, men vi som träffas är ett blandat gäng. Det som de flesta av oss har gemensamt är att vi gick i tvåan tillsammans, 1975. Jag ska berätta om vår senaste klassträff, men jag vill också berätta om det som jag tycker gör vår klass speciell.

70-talet var rörigt ur ett skolperspektiv. Gamla lärare skulle anpassa sig till nya läroplaner och nya sätt att driva skolor och bedriva undervisning. Nya lärare skulle karva ut sina egna nischer i den nya skolan. Elever skulle bestämma själva över läroböcker och annat innehåll. Matten var ny. Demokrati skulle utövas i klassrummet och betygen var relativa, även om inga lärare, gamla eller nya, behärskade den matematiken. Auktoritet var ett fult ord, elevråden rådde, yrkeslinjer sågs det snett på och de teoretiserades så fort det någonsin gick.

Gamla skolbyggnader dög inte för den nya skolan och debattens vågor kring nya skolbyggen gick höga, inte bara i Falun. Grupparbeten var det finaste som fanns. Skolan politiserades. Medlemskap i Fältbiologerna blev nästan ett kriterium för betyget 5 i biologi. Sabbatsår var ett vanligt förekommande begrepp, och utbytesstudenter fanns det gott om – svenskar som reste till USA ett år och amerikaner som kom till oss. I mitten på 70-talet fanns det ett år nästan 30 amerikaner på Falu Gymnasium.

Denna naturvetarklass årgång 75 existerade mitt i denna omvälvande röra. I vår klass fanns elever som just kommit tillbaka från ett sabbatsår, som skulle till att ta ett sabbatsår, som återkommit från eller skulle till USA, som gick om, som bytt linje eller skulle till att byta linje, som tänkte gå om för att höja betygen. Flera av oss hade flera klasser. Väldigt många av oss gick inte ut med den klass vi inledde gymnasiestudierna tillsammans med.

I början var återträffarna lite trevande, men så småningom utkristalliserades ett format som har hållit. Vi har klass 3/3e:s självutnämnda jubileumskommitté, sittandes permanent, bestående av Erik Engdahl (se gärna Eriks jubileumsartikel i Årsskriften 2006), våra Ingelor Andersson respektive Georgas f Rosten, samt Eva Asp. Jubileumskommittén har Östgötakällaren i Stockholm som bas. Därifrån rattas idéer, inbjudningar och planering.

Senast vi träffades åkte vi tåg. Vi tillbringade en underbar eftermiddag på den gamla järnvägen mellan Falun och Grycksbo, med ett långt uppehåll i Grycksbo, för att besöka pappersbruket.

Den enkelspåriga banan, öppnad

1889, gick ursprungligen ända upp till Mora och Orsa, men 1965 upphörde persontrafiken och kvar blev endast godstransporterna mellan Falun och Grycksbo Pappersbruk. 1987 ersatte Stora tågen med godstransport på lastbil, men spåren fick ligga kvar. Spåren rustades upp och godstrafiken återupptogs 2003, bara för att läggas ner igen när Stora Enso sålde pappersbruket 2008. Sista ordinarie tåget rullade i mars 2009.

Museiföreningen Gefle-Dala Jernväg har återställt en gammal rälsbuss bland mycket annat, inrett stationen i Grycksbo för att ta emot besök, och bedriver nu verksamhet, bland annat i form av gruppresor när de har personal tillgänglig.

Museiföreningen har haft verksamhet i de gamla lokstallarna i Falun sedan 1974, finns på Tullkammaregatan 15, 791 31 FALUN och kan nås på telefon 023-20115 eller www.mfgdj.se.

En underbar doft av diesel och läder genomsyrar rälsbussens vagnar och de är inredda med tidstypiska föremål såsom resväskor, karaffer och glas. Tågmästare och förare har riktiga uniformer från den gamla goda tiden. Tågets visselsignal ljuder inför vägkorsningarna och i övrigt är ljudnivån så hög att konversation avtar. Det gör inget, för det finns så mycket roligt att titta på när man rullar genom bostadsområdena, längs stranden och förbi de gamla stationerna.

Väl avstigna i Grycksbo, och efter fika serverat i stationshuset av tågmästare och lokförare, vandrade vi iväg till Grycksbo Bruk, numera ägd av Arctic Paper. Vår egen 75:a, Rickard Hedlund, som i princip arbetat där sedan han slutade skolan, var vår ciceron. Vägen genom bruket passerade massamottagningen, mäldberedning, pappersmaskin 9 och 10, rullmaskin 10, skärmaskin 6, paketeringen, efterbearbetningen och lagret – ett riktigt träningspass!

Rälsbussen pustar ut vid Grycksbo station medan Helena Fenger-Krog skyndar vidare till pappersbruket.
Bild: Richard Hedlund

Grycksbo pappersbruk, grundat år 1740, är specialist inom utveckling och försäljning av bestruket grafiskt papper (produkter: G-Print och Arctic). Produktionskapacitet: 265 000 ton/år, varav 86 % går på export. Anställda: cirka 450, (22 % kvinnor och 78 % män).

Tillbaka på rälsbussen, stannade vi på den gamla stationen Bergsgården och firade vår utflykt med att skåla i champagne. Champagne och

dieseldoft kan vara riktigt härligt i rätt sällskap. När tågturen var slut tog vi oss upp till Ernst Rolf-gården i stadsdelen Elsborg, för att inta en läcker italiensk buffet.

Fem år går fort, och ändå händer det så mycket. Kvällarna vi träffas ägnas åt att uppdatera varandra på allt som har hänt sedan sist, för både närvarande och frånvarande.

En i gänget uttryckte känslan vi delar, som att med er kan jag vara mig själv och säga som det är. Alla känner mig, ju. Och så är det. De där omvälvande åren, lika omvälvande för samhället som för oss som individer och grupp, delade vi. Lycka och misslyckanden. När vi nu är närmare 60 än 50, är de där åren lika levande, lika betydelsefulla, och våra träffar lika roliga. Vi ser alla redan fram emot nästa.

Ann Lewis Lloyd
75:a, och avgångsår 77

Faluån måste breddas

DT 2012-09-20

Faluån måste breddas

Vid Kristinebron smalnar Faluån av. Det ser man både på fotografen Kjell Janssons bild och Bengt Holmkvists teckning på sid. 7. EU-krav kan innebära att ån måste breddas där för att klara en större regnkatastrof. En studie som Falu kommun gjort visar även att översvämningsrisk föreligger vid järnvägsbron, riksväg 80, vägbron i Hanröleden, längs Faluån samt på olika platser i Östanforsån vid ett större skyfall. Åtgärder som måste till är bland annat ombyggnad av dämmande broar som den vid Fisktorget. (Saxat ur Per Malmbergs artikel i Falu Kuriren 20 september 2012.)

Foto: Kjell Jansson, DT

Man får hoppas att de gamla järnräckena kan bevaras vid en sådan ombyggnad. Redaktören

Einar Klefbeck, en framstående entomolog

Med gamla läroverkets herbarier, äggskal och insekter i säkert förvar bakom ”lås och bom” i gamla Kopparvågen samlade redaktören information om samlingarnas historia. Det visade sig då att Einar Klefbecks namn dök upp i flera sammanhang, bland annat i en trevlig artikel om ”vad eleverna inte visste om sina lärare”, författad av Gunnar Enlund, i Årsskriften 2006. Där framgår att Einar Klefbeck hade stimulerat Gunnar Enlund att samla skalbaggar under skoltiden. När han lämnade in sin samling till artdatabanken på SLU i Uppsala för några år sedan, utbrast institutionens mottagande expert: ”Hade du Klefbeck som mentor? Han är ett stort namn inom det här området”.
Det var förvisso en nyhet för redaktören – och antagligen även för de flesta av Årsskriftens läsare – och blev utgångspunkten för samtal och korrespondens med entomologer och med Einar Klefbecks dotter, Agneta Klefbeck, vilka välvilligt har ställt intressant information till redaktörens förfogande.

Först några ord om Einar Klefbecks leverne och lärargärning. Han föddes 1888 i Hjo, där fadern var rektor för läroverket men avled innan Einar fyllt ett år. Modern flyttade med sina tre barn till Jönköping. Efter skolgång där fick han möjlighet att bo hos släktingar i Göteborg för gymnasiestudier och tog studentexamen vid Göteborgs Reallläroverk 1906. Han studerade naturvetenskapliga ämnen i Uppsala och avlade fil.mag examen 1911. Efter kortare lärartjänstgöringar i Strängnäs, Karlskoga och Stockholm utnämndes han till adjunkt vid Falu Högre Allmänna Läroverk i ämnena geografi och biologi i september 1916. Det blev en lång och uppskattad tjänstgöring i Falun, 45 år inberäknat en timlärarbefattning fram till 1961 efter pensioneringen 1955. Han avled 1963.

Einar Klefbeck

Bland sina elever kallades Einar Klefbeck för ”Klibben”. En tidig elev har berättat för Agneta Klefbeck att Einar Klefbeck varje vår tog sina elever till Tiskens strand för att på nära håll titta på klibbalar. Därav antagligen öknamnet! Han var också ”genuint intresserad av läroverksparken både som rekreationsområde mitt i Falun och i biologiundervisningen”. När Falu kommun vid 1990-talets slut bestämde sig för byta ut träd i dåligt skick i parken och inbjöd allmänheten att donera och plantera nya träd, var det därför naturligt att GFK skänkte en klibb-

Lennart Franzén och Agneta Klefbeck framför klibbalen i gamla läroverksparken, planterad av Lennart 1999. Bild: Magnus Hjelm 2012

al, planterad av Lennart Franzén på föreningens vägnar till minnet av en utmärkt lärare *(Årsskriften 1999)*.

Men nu till SLU-expertens i Uppsala uttalande att Einar Klefbeck var ett stort namn inom entomologin.

Agneta Klefbeck berättar följande om sin pappa: ”Intresset i entomologi visade sig redan under skoltid, då han lade grunden till en nära nog fullständig samling av Sveriges skalbaggsarter – en uppgift nämner 4000 arter. Efter avslutade universitetsstudier gjorde han många resor i Europa, den första redan 1912, i syfte att studera naturliv och geografi i andra länder. Resorna företogs med tåg och kompletterades med cykel eller häst i förekommande fall. Att resa

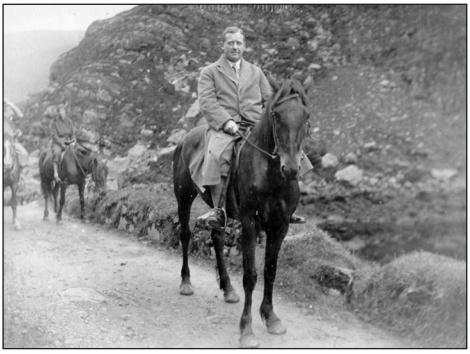

Einar Klefbeck på exkursion i Irland. Bild från Årsskriften 2006, sid 20.

med flyg eller buss var uteslutet på den tiden och med bil i avsaknad av körkort.

Tjänsten i Falun sökte han bl.a. för att kunna ägna sig åt studier av insekter på fritiden och under sommarloven. När arbetet för skolan inte tog kvällen i anspråk satt han med förstoringsglas och studerande de små krypen som dessförinnan fått somna in i rör med eterindränkt bomull. Varje insekt fick en minimal etikett och sedan noterades fyndplatser och arter i tabeller i bokform. Stor korrespondens med andra entomologer runt om i Europa förekom också. Flera skrifter om fynden av insekter, dvs arter och platser publicerades genom åren. I Falun fanns även bankmannen Bo Tjeder med samma brinnande intresse för insekter. De två blev nära vänner genom livet och det inkluderade även familjerna.

Familjens resor på sommarloven från slutet av 1940-talet och början av 1950-talet finns i gott minne. Platser som besöktes var framförallt av

”insektsintresse”. Det var åtskilliga stenar som vändes på i fjällvärlden och många skopor vatten som östes upp på stränder där man förväntades ”hitta något”, när sanden dränktes in! Den resulterande omfattande insektssamlingen som fanns i hemmet donerades till Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm enligt överenskommelse som gjordes före Einar Klefbecks död.

Sommarlov, andra skollov och helger tillbringades i familjens stuga på Karlsby fäbodar – en plats som han kommit till genom kollegan Martin Willke. Dit kom lärarkollegor till fots och på skidor. Många ”insektskollegor” kom på besök och gick med sina håvar över ängarna. Hur övernattning och mathållning sköttes minns jag inte – bara att många glada människor umgicks där uppe. Förmodligen fanns en husmor, min mamma alltså, vid grytan i öppna spisen och såg till att alla blev mätta. Förhållandena var mycket primitiva – men alla vänner trivdes där uppe.”

Agneta Klefbeck tillägger, att ”pappa var ingen föreningsmänniska. Genom alla år tillhörde han dock Läsesällskapet, där man lyssnade på föreläsningar i vitt skilda ämnen, åt gott och umgicks – bara herrar naturligtvis!”

Hur bedömde omvärlden Einar Klefbeck som entomolog? Det visar sig att han ansågs vara ”sällsynt all-round i sina entomologiska studier och publicerade en lång rad fyndförteckningar för flertalet insektordningar och från många delar av landet”. I Entomologisk tidskrift finns ett tiotal publikationer under hans namn. En ”detaljerad sammanställning av Dalarnas insekter i form av ett kortsystem och på underlagskartor”, slutligen omfattande omkring 3500 arter, växte fram på hans initiativ och används fortfarande. Som huvudredaktör för en nyutgåva av katalogen över nordiska skalbaggar (Catalogus Coleopterorum Fennoscandiae et Daniae 1960) var han ansvarig för dokumentationen av mer än 4400 arter av denna insektfamilj under de sista tio åren av sin levnad. Uppgiften som huvudredaktör hade ursprungligen accepterats av Falu-entomologerna Oscar Sjöberg och Einar Klefbeck gemensamt men på grund av Sjöbergs sjukdom och död fick Einar

Lunch vid Karlsby fäbodar.
Källa: Gunnar Enlund

Klefbeck ensam ”bära hela bördan av att slutföra det tålamodsprövande uppdraget med beundransvärd noggrannhet och hängivenhet”. Under arbetets gång insamlade han många värdefulla uppgifter, som utgavs i en separat sammanställning (Opuscula Entomologica 1962;27:153-174). Det goda resultatet av arbetet med den skandinaviska katalogen över skalbaggar gjorde att Entomologiska föreningen i Stockholm frågade Klefbeck om han kunde tänka sig att utarbeta ett register till Entomologisk tidskift, en ”viktig men relativt otacksam uppgift” som han accepterade men inte hann fullfölja före sin död. Carl H Lindroth, professor i entomologi vid Lunds universitet, som har citerats här ovan, skriver om Einar Klefbeck efter hans frånfälle att de mest utmärkande dragen i hans personlighet var ”saklighet och anspråkslöshet och en äkta blygsamhet. Det gjorde honom alldeles detsamma, om han eller någon annan fick äran av ett arbete. Därför var hans hjälpsamhet obegränsad”. En sann vetenskapsman! Hans namn är fortfarande levande och hans insatser som entomolog är aktuella och uppskattade.

Einar Klefbeck vägledde flera gymnasister intresserade i entomologi vid läroverket i Falun. Bland adepterna kunde han räkna Karl Herman Forslund, sedermera professor vid Skogsforskningsinstitutet, och som redan nämnts Bo Tjeder, entomolog vid Lunds universitet efter en lång tids tjänstgöring som banktjänsteman i Falun.

Eleverna i gamla läroverket i Falun hade förmånen att undervisas av många lärare, som utöver att vara utmärkta pedagoger även hade akademiska strängar på sina lyror. Det är med stor tillfredsställelse som redaktören kan konstatera att Einar Klefbeck tillhör den gruppen. Vid sidan av sin lärargärning var han en av landets främsta entomolog!

Magnus Hjelm

Källor

Gunnar Ehnlund. Det här visste ni inte om lärarna vid läroverket under första halvan av 1900-talet. Gamla Falukamraters Årsskrift 2006, sid 20.

Bengt Ehnström. Arkivarie för ”Dalarnas insekter i form av ett kortsystem och på underlagskartor”. Personligt meddelande 2012.

Agneta Klefbeck. Personligt meddelande 2012.

Einar Klefbeck. Läroverkets naturhistoriska samlingar. Gamla Falukamraters Årsskrift 1958, sid 47.

Carl H Lindroth. Einar Klefbeck, in memoriam. Opuscula Entomologica 1963;28:163-64.

Mikael Sörensson, Lunds Entomologiska förening. Personligt meddelande 2012.

Sagan om tanten och mobilen

Det var sedan ”Tanten” deltagit i GFK:s årsmöte i Södertälje 2010 som mobilen försvann. Red.anm.

Det var en gång en liten tant i Sollentuna som köpte sig en mobil när hon skulle börja passa barnbarnen 1995. Eftersom ingen ringde, satte hon inte på mobilen och eftersom hon inte satte på den, ringde ingen. Ni förstår. För det mesta glömde hon att ta den med.

Barnbarn växte upp och behövde henne inte längre, men tanten började bli mer och mer duktig på att komma ihåg och att använda sin mobil. Till slut kunde hon inte vara utan den.

En onsdag förmiddag i nådens år 2010 for tanten till Södertälje och var med på flera möten i olika lokaler under dagen. Det senaste var hos snälla Birgitta, som skjutsade tanten till tåget vid artontiden. Bildörren krånglade, så tanten måste krångla sig själv ut genom den andra dörren med väska och kassar. På pendeltåget tänkte hon passa på att ringa några angelägna samtal, men ve och fasa, tanten kunde inte hitta sin mobil! Var hade hon tappat den, hon som besökt många ställen under dagen. Tankarna snurrade i huvudet och tanten försökte föreställa sig hur det skulle vara att vara utan sin kära mobil. Ytterligare ett möte återstod så det dröjde till klockan tjuguett innan hon kom hem och kunde leta genom väska och kassar ordentligt. Ingen mobil.

Så fort tanten anständigtvis kunde nästa morgon, satte hon igång att ringa, först till Birgitta.

– Nej, här finns ingen mobil. Kolla med de andra ställena.

Tanten gjorde så: ingen mobil. De skulle höra av sig om den dök upp.

Telefonen ringer. Birgitta:

– Jag sprang ut till bilen i bara pyjamasen och se, där låg den!

Den hade åkt ur tantens slarvigt stängda väska, då hon krånglade sig ur bilen.

Birgitta och tanten kom överens om att träffas på Centralen på eftermiddagen, så att tanten kunde få tillbaka sin kära mobil. Med glädje for hon in – hon hade gärna farit ända till Södertälje – och fick den åter.

– Nu lägger jag den här så den är i säkert förvar, sa tanten och klappade ömt mobilen i byxfickan.

Tanten for ut till Sollentuna igen. Hon hade en hel del ärenden att uträtta i det nya fina centret innan det var dags att gå upp till Kvinnojouren, där hon skulle ge handledning. Vid artontiden var tanten hemma igen.

Nästa dag, fredagen, skulle tanten passa hantverkare. Sedan ringde en ny styrelsemedlem och erbjöd sig att hjälpa tanten med datorn. Sånt tackar man inte nej till! Han skulle komma på eftermiddagen och tanten lovade möta honom vid tåget. När det var dags att gå skulle mobilen förstås

med, men var fanns den? Tanten letade så mycket hon hann. Var kunde hon ha lagt den? Hon måste skynda till tåget och sen blev det inte tid att leta på flera timmar, men oron gnagde. Kunde hon verkligen ha tappat den igen? Hon hade ju varit på många ställen under eftermiddagen. Kvart i fem kommer ett mejl från Jouren:

– Har du tappat din mobil? Vi har hittat en här, lägger den i skrivbordslådan.

Hurra! Men för sent att hämta den dagen.

Sen blev det lördag. Tanten vaknade redan halv fyra i en lyckokänsla, hade drömt att mobilen kommit åter. Vid närmare eftertanke kom hon på att det kanske var låst till kontorsutrymmet på Jouren, hur skulle hon klara det? Tanten väntade till nio innan hon tyckte hon kunde ringa till Karin, en av de fantastiska jourkvinnorna, som förklarade hur hon skulle göra. Fint. Så kom Karin på att man måste ha nyckel till lådan också och beskrev hur tanten skulle hitta den.

Tanten vandrade i väg med raska steg i den klara vårsolen. Smältvattnet porlade runt fötterna.

– Nästa dag går det nog att ta ut cykeln, hurra, tänkte tanten.

Det visade sig inte vara några problem att komma in i kontorsrummet, förutom att tanten uppvaktades av en mycket pratglad tvååring, som envisades med att försöka mata henne med kola. Nyckeln fanns där den skulle, men – tanten kunde inte få upp låset. Hon prövade och prövade. Hade svårt att se och var inte helt säker på vilken låda det gällde. Vad göra? Karin hade lovat henne att få ringa igen, men hennes telefonnummer fanns i tantens telefonbok, som låg kvar hemma. Och mobilen … Tanten hittade dock en telefonlista, och si, där fanns Karins namn och ett mobilnummer men med så små siffror att tantens dåliga ögon inte hade en chans att kunna läsa dem. Tanten gick ut i köket och hittade X, som bodde där med sina småflickor. X hjälpte tanten att skriva upp Karins nummer. Skönt! Tur att X pratade svenska. Telefoner fanns det flera stycken. Det var bara det att de båda på skrivborden var spärrade och den i köket inte fungerade alls.

Vad göra? Tanten gick ut till X igen och undrade om hon kunde få låna hennes mobil. Visst! En liten mojäng med knappar som knappnålshuvuden. Sen kunde inte tanten se vad man skulle trycka på för att komma ut på linjen. Måste be om hjälp igen.

– Det nummer ni söker är avstängt för närvarande.

Under hela den här tiden konverserade tvååringen tanten, när hon inte blåste i trumpet. Situationen började bli något påfrestande. Men tanten har betyg på att hon inte ger sig i första taget – något som dock har förändrats betydligt med åren. Denna dag levde hon dock upp till sitt tidigare omdöme, bestämde sig för ytterligare en omgång med nyckeln – och tänka sig! Lådan gick upp och där låg mobilen!

Femton års innehav, två förluster och två vinster på fyra dagar. Men var ska tanten förvara sin skatt i fortsättningen?

Gitt Rosander

Ny bok om Falun

111 betydande män och kvinnor i VÄRLDSARVET FALUN under 400 år *(redaktör Elisabeth Ståhl).*
Utgivare: Falu Kommun 2012. Boken kan köpas i/rekvireras från Akademiska bokhandeln i Falun och Dalarnas Museum.
260 sid. Pris: 125 kronor plus eventuellt porto.

Under sitt författarskap om Falun med omnejd fick Börje Bergsman idén att personer med rötter i Falun, vilka gjort staden direkt eller indirekt stora tjänster, borde dokumenteras. En lista med namn växte fram under 2000-talets första decennium. År 2010 skrev han en medborgarpetition tillsammans med Lennart Franzén till Falu Kommun med ett förslag om att utge en bok i kommunal regi om vad han kallade ”Berömdheterna”, ett förslag som antogs med acklamation. En redaktionskommitté tillsattes med uppgift att verkställa beslutet, bl.a. genom att göra ett urval bland mer än 300 föreslagna personer och finna de tjugoen författarna till biografierna. Börje Bergman föregick med gott exempel genom att själv skriva nära en tredjedel av biografierna. Boken kunde färdigställas inom en imponerande kort tid med boksläpp i februari 2012, ett halvt år innan initiativtagaren stilla avsomnade i en ålder av 99 år.

Boken, i Elisabeth Ståhls eleganta redigering, erbjuder intressant läsning och vittnar om Faluns storhet som ett kulturellt, industriellt och kommersiellt centrum under fyra sekler och om män och kvinnor med faluanknytning, som blivit stora namn i Sverige och i världen. Enskilda biografier har vid tidigare tillfällen publicerats för flera av de utvalda 111 personerna i uppslags- och andra bokverk. Styrkan i den här boken är att ett stort antal personer med faluanknytning kunnat samlats i en detaljrik volym och att många personer, som fallit i skymundan, välförtjänt blivit inkluderade. Thomas Christersson Hedræus, markscheider, ansvarig för många utmärkta gruvkartor ”både på bredd, längd och djup” och Faluns första stadsplan, inleder och Axel Östberg, journalist och chefredaktör vid Falu-Kuriren under 45 år, avslutar serien av berömdheter. Boken innehåller ett kapitel med källor och mer att läsa för varje biografi.

Redaktören

Årsskriften 2011: Rättelser

sid. 21: 60-årsjubileet 2011 : Lars Åhlmans namn felstavat på bilden.

Ändringar i matrikeln sedan förra årsskriften

Nya medlemmar år 2012 – januari 2013

Namn	Fd efternamn	Avgångsår	Klass	Skola
Göran Berglind				
Staffan Groth		1962	RIV4	Falu HAL
Kristina Hasselrot		1961	RIV4b	Falu HAL
Hans Jonsson		1962	RIV4b	Falu HAL
Ann Lindbom Kling				
Birgitta Prag		1961	AIII3	Falu HAL
Ingrid Sahlin		1959/60?		Valhalla
Mats Sylwan		1969	G3hum	Falu Gymnasium
Siv Utterberg		1971	G3c	Falu Gymnasium
Katarina Westin		1986	soc	Lugnetgymnasiet
Nils Westin		1966		Handelsgymnasiet
Magnus Viberg		1970	G3Na	Falu Gymnasium
Håkan Östlund		1973	T3	Falu Gymnasium

Avlidna som kommit till vår kännedom år 2012 – januari 2013

Namn	Fd efternamn	Avgångsår	Klass	Skola
Börje Bergsman		1932	RIII3	Falu HAL
Barbro Bernholm	Holmquist	1936	LIV4	Falu HAL
Anne-Marie Forsell	Ekdahl	1961	6:6	Valhalla
Ingvar Gullnäs	Andersson	1945	RIII3b	Falu HAL
Ingvar Landgård		1950	RIII3	Falu HAL
Erik Lundberg		1952	LIV4	Falu HAL
Sixten Nyblom		1959	LIV4	Falu HAL
Margareta Ringsby	Johansson	1945	LIV4	Falu HAL
Malte Söderqvist		1956/57?		Falu HAL
Sassa Larsson		1958	AIII3a	Falu HAL
Åke Markland	Andersson	1937	RIII3	Falu HAL
Lilian Mårtensson		1962	RIV4	Falu HAL
Annika Rovira	Eriksson	1957	LIV4	Falu HAL
Stig Rudhe		1947	RIII3b	Falu HAL
Bo Sigra		1951	RIII3	Falu HAL
Erik Tiberg		1926	RIV4	Falu HAL

I januari år 2013 hade föreningen 464 medlemmar, varav 205 ständiga och 11 hedersmedlemmar.

FÖRENINGEN
Gamla Falukamrater

Webb: www.gamlafalukamrater.se
E-post: info@gamlafalukamrater.se
Pg: 25 83-3
Årsavgift: 125:-

Hedersledamöter

(Årtalet för utnämningen inom parentes)
Lalla Hård af Segerstad (1995), Anders Johansson (1984), Ulla Lanner (1987), Ann Lewis Lloyd (2008), Bertil Lindén (2010), Agneta Lindsjö (2010), Ulla Lundquist (2007), Karin Marvick (2010), Christina Nordell (1987), Gunnel Nordlundh (2010), Gitt Rosander Gerhardsson (2011), Rune Sjödén (1998).

Styrelse

Ordförande
Olle Eklund
Kaprifolvägen 42, 165 59 HÄSSELBY
Tfn 08-38 47 97, 070-536 36 86
olle_eklund@telia.com

Vice ordförande
Örjan Hamrin
Berghauptmansgatan 27, 791 62 FALUN
Tfn 023-248 32, 070-595 82 16
orjan_hamrin@hotmail.com

Sekreterare
Barbro Nordwall
Bergfinkvägen 8, 147 71 GRÖDINGE
Tfn 08-530 256 91
barbro.nordwall@telia.com

Skattmästare
Susanne Abenius
Döbelnsgatan 24 D, 752 37 UPPSALA
Tfn 018-55 41 10, 070-220 13 20
susanne.abenius@telia.com

Matrikelansvarig
Birgitta Lundholm
Skiftesvägen 1, 175 50 JÄRFÄLLA
Tfn 08-580 376 48, 073-624 62 22
birgitta.lundholm@gmail.com

Klubbmästare
Björn Arnberg
Krukmakargatan 40, 118 51 STOCKHOLM
Tfn 08-84 17 12, 070-673 01 13
bjorn.arnberg@gmail.com

Klubbmästare
Eva Asplund
Bergsmansgränd 22, 791 73 FALUN
Tfn 023-242 10
eva@splund.se

Klubbmästare
Birgitta Fryking Larsson
Källängsvägen 5, 152 57 SÖDERTÄLJE
Tfn 08-550 375 38
birgitta.fryking@telia.com

Suppleant och klubbmästare
Britt Hellstrand
Gärdesvägen 14, 18141 Lidingö
Tfn 08-765 15 26, 070-877 72 20
britt.hellstrand@telia.com

Suppleant och redaktör
Magnus Hjelm
Salamon, Lincou, FR-12170 Requista, FRANKRIKE
Tfn INT+33-(0)565 46 12 54
magnus_hjelm@hotmail.com

Arkivarie (adjungerad)
Ann Lewis Lloyd
Jonheden, Gamla vägen 80, 785 50 DJURA
Tfn 0247-922 00
annlewislloyd@workingwithwords.se

Revisorer
Ann Ahlberg, Kerstin Storåkers
Suppleanter: Kjell Ängelid, Sven Hamp

Valnämnd
Mikaela Eckered, sammankallande.
Göran Krantz
Suppleant: Anna-Carin Ousbäck

Falu-kommittén
Örjan Hamrin, sammankallande.
Eva Asplund
Adjungerad: Kerstin Birath Jansson
Spanngatan 15, 784 54 BORLÄNGE
Tfn 0243-22 44 95, kerstin.jansson@yahoo.se

FOTO A-BILD ÄR FOTOBUTIKEN MITT I CENTRUM

Vi har eget färgfotolab, där vi gör dina färgkopior med höga kvalitetskrav, du får dem dessutom färdiga på någon timme.

Stor sortering av

Kameror • Projektorer • Kikare mm
Tillbehör • Album • Ramar

Välkommen till oss på Åsgatan 18, tel 023-711 221. Vi kan foto.

FOTO A BILD

Dalasalen

restaurang - evenemang - catering

Telefon 023-183 82

www.dalasalen.se

Falu Fängelse Vandrarhem o konferens

Vandrarhemsboende centralt i Falun

Villavägen 17, 791 37 Falun
tel.023-79 55 75, fax.023-79 54 74
www.falufangelse.se

Rum med 1, 2, 3, 4-bäddar
Totalt 86 bäddar
Kök för självhushåll
Frukostbuffé
Helpension för grupper
Resturang i samarbete med
Smak, kök o catering
Konferens för upp till 40 personer

Fängelsemuseum
150 års fängelsehistoria
med över 600 föremål

BYGG BAG är ett företag i återvinningsbranschen för byggavfall
BYGG BAG tillhandahåller byggsäckar från 160 liter till 1m³
samt containrar i storlekarna 17m³ och 38m³.

RING vårt gratisnummer **020-151415** och beställ ut önskad byggsäck eller container.
Besök vår hemsida www.byggbag.se

BYGG BAG